

PAPER DETAILS

TITLE: BANKA MEVDUATI ZAMANASIMI

AUTHORS: Süleyman KALENDER

PAGES: 14-36

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/497993>

BANKA MEVDUATI ZAMANAŞIMI

Geliş Tarihi: 09.09.2017

Arş. Gör. Süleyman KALENDER*

Kabul Tarihi: 08.06.2018

Makale Türü: Teorik Çalışma

Özet

Mevduata uygulanan zamanaşımı kuralları, zamanaşımına ilişkin sürenin başlama anı, sürenin sona ermesinden sonra borçlu tarafa yüklenen hak sahibini iadeli taahhütlü mektupla uyarma ve zamanaşımına uğrayan mevduat hesaplarının bir liste halinde ilanı gibi yükümlülükleri içinde barındıran özel bir zamanaşımı görünümündedir. Bu hususların yanı sıra; zamanaşımının ispatı ve genel zamanaşımının aksine zamanaşımına uğrayan borcun tabii borca dönüşerek borçluda kalması gibi hususlarda genel zamanaşımı kurallarından ayrıldığından, mevduat zamanaşımının teknik anlamda bir zamanaşımı niteliğinde olmadığını ifade etmek mümkündür.

Çalışmanın ilk bölümünde, mevduatın tanımı ve mevduat sözleşmesinin tarafları, kapsamı ve hukuki niteliği değerlendirildikten sonra, ikinci bölümde mevduat zamanaşımı ile genel zamanaşımı kuralları karşılaştırılıp, mevduat zamanaşımına ilişkin kurallar, Yargıtay' ın da içtihatlarına yer vermek suretiyle ayrıntılarıyla ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mevduat, Banka Mevduatı, Zamanaşımı, Mevduat Zamanaşımı.

Jel Kodları: K10, K19.

PRESCRIPTION OF BANK DEPOSIT

Abstract

The rules of negative prescription of deposit money on banks are a kind of special prescription which includes obligations such as the start date of prescription, warning the holder of ownership with registered letter and publicly announcement the list of deposit accounts that are statute-barred. In addition to those matters, it is possible to claim that negative prescription about deposit money technically can not be regarded as prescription because it differs from rules of general prescription in many aspects such as the proof of time of prescription and as opposed the general prescription, the change of the debt barred by the statute of limitations to natural obligation and its stay on debtor.

The definition of bank deposit contracting parties, the extent and legal characteristics are explained in the first part of the study. The rules of prescription of deposit money and general prescription are compared in second part. Then, detailed explanation of the rules of prescription of deposit money are tackled in detail with judicial opinion of Supreme Court.

Keywords: Depozit, Bank Deposit, Lapse Of Time, Deposit Lapse Of Time.

Jel Codes: K10, K19.

* Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı
suleymankalender@osmaniye.edu.tr

1. MEVDUATININ TANIMI, KAPSAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

1.2. Mevduat Kavramı ve Mevduat Sözleşmesinin Tarafları

1.2.1. Mevduat Kavramı

Mevduat sözcüğü , “tevdia” sözcüğü ile aynı kelime ailesinden gelmektedir (Yılmaz, 2005, s. 452, 696). Bu anlamda, “mevduat” kelimesi ile “*emanete bırakılan nesneler*” anlaşılabilir, bu kelime bankacılık sektöründe, gerçek veya tüzel kişiler tarafından ivazlı ya da ivazsız olarak ve geri ödenmesi şartıyla bankalara tevdi edilen paraları ifade etmektedir (Tekinalp, 2009, s. 430). Başka bir ifadeyle mevduat, mevduat toplama yetkisiyle donatılmış kuruluşların, halka duyurulmak suretiyle gerçek veya tüzel kişilerden ivazlı ya da ivazsız olarak aldıkları ve hak sahibi tarafından geri ödeme istemini içeren paraları ifade eder. Bu tanımlamalardan yola çıkarak, mevduatın varlığından söz edilebilmesi için şu unsurların bulunması gerekmektedir. Bunlar; mevduat konusu *para*, mevduatın konusu oluşturan paranın, bunu almaya *yetkili kılınmış bir kuruluşa tevdi* edilmesi ve mevduatın kabulüne ilişkin hususun *halka duyurulması* ile son olarak; tevdi edilen paranın mevduat sahibine (mudi) *geri ödenmesidir* (Tekinalp, 2009, s. 431-433; Alıcı, 2007, s. 62; Battal, Güven Kuruluşu Nitelendirmesi Işığında Bankaların Hukuki Sorumluluğu, s. 54). Bu geri ödeme aynen geri ödeme olabileceği gibi belirli bir faiz ile birlikte geri ödenmesine ilişkin de olabilir. Tevdi kuruluşuna yatırılan paranın ivazlı ya da ivazsız olmasının söz konusu yatırılan paranın “mevduat” özelliğine herhangi bir etkisi bulunmamaktadır.

Türk hukuk sisteminde bankacılık faaliyetleri kapsamında çıkarılan yasal düzenlemeler incelendiğinde, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun (BankK)¹ yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen zaman diliminde mevduata ilişkin kanuni bir tanımlamanın yapılmadığı görülmektedir. Her ne kadar 4389 sayılı Bankalar Kanununda dolaylı olarak mevduatın tanımlaması yapılmış olsa da ilk defa mevduat kavramı, 5411 sayılı BankK’ nin “Tanımlar ve kısaltmalar” başlığını taşıyan 3. maddesinde tanımlanmıştır². Söz konusu hükümde mevduat; “*yazılı ya da sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle ivazsız veya bir ivaz karşılığında, istendiğinde ya da belli bir vadede geri ödenmek üzere kabul edilen para*” olarak tanımlanmaktadır. Kanun koyucu tarafından yapılan bu tanımlamada mevduata ilişkin doktrinde kabul edilen unsurların tamamına yer verilmemiştir. Yukarıda ifade edilen ve mevduatın unsurları arasında yer alan, “*mevduat toplamaya yetkili kılınmış bir kuruluş*” unsurunun eksik olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kanunun 60. maddesinin birinci fıkra hükmünde, “*kredi kuruluşları ile özel kanunlarına göre yetkili olanlar dışında hiçbir gerçek veya tüzel kişi aslen veya fer’ an meslek edinerek mevduat kabul edemez...*” denilmek suretiyle bu eksikliğin giderildiği görülmektedir (Tekinalp, 2009, s. 431). O halde 3. maddede yapılan tanımın 60. maddenin 1. fıkrası ile birlikte değerlendirilmesi, tüm unsurları içinde barındıran bir mevduat tanımının yapılabilmesine imkan sağlayacaktır.

Mevduatın unsurları arasında yer alan “*halka duyurulma*” unsurunun, özellikle 1982 yılı öncesi ülkede yaşanan banker olaylarının etkisiyle kanuni düzenleme içerisinde dâhil edildiği ifade edilmektedir (Karacan, 1987, s. 133). Tekinalp, 5411 sayılı BankK’ da tanımlanan “mevduat” kavramıyla ilgili olarak, “*halka duyurulma*” unsuru ile alakalı şu hususu dile getirerek söz konusu tanımı eleştirmektedir. Halk, aynı ülkede yaşayan, ortak kültür

¹ 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 19.10.2005 tarihinde kabul edilerek 25983 sayılı Resmi Gazetede 01.11.2005 tarihinde yayımlanmıştır.

² Kanunun gerekçesine bakıldığında, 3. maddede yapılan tanımlamaların, “*kanunda öngörülen yapıların, süreçlerin, sistemlerin daha iyi anlaşılabilmesi, anlam bütünlüğünün ve terim birliğinin sağlanması, kanunun takibinin kolaylaştırılması*” amacıyla ve bilhassa Avrupa Birliği direktiflerine uyum sağlanması amacıyla yapıldığı görülmektedir (Gerekçe, 2005, s. 17)

özelliklerine sahip insan topluluğu olarak ifade edilmektedir. Tanımdan da anlaşılacağı gibi, halk gerçek insan topluluklarını kapsayan bir kelime olduğundan, ticari mevduatta ilgili olan tüzel kişileri kapsamadığı vurgulanmaktadır (Tekinalp, 2009, s. 431). Bu görüşe katılmak mümkün değildir. Tanımda yer alan “*halka duyurulma*” gerçek kişileri kapsadığı gibi tüzel kişileri de kapsar niteliktedir. Bilindiği üzere tüzel kişiler iradelerini organları aracılığıyla açıklar (Türk Medeni Kanunu m. 50). Tüzel kişilerin organları ise gerçek kişilerden oluşur ya da gerçek kişilerce temsil edilir. O halde, mevduat kabul etmeye yetkili kuruluşların, mevduatın kabulüne ilişkin duyuruları, mevduat sahibi gerçek kişiler ile tüzel kişilere ait mevduatta tüzel kişiliği temsil eden gerçek kişilere yöneltildiği açıktır. Kanımca, burada önemli olan husus mevduat kabulüne ilişkin duyurunun varlığıdır.

1.2.2. Mevduat Sözleşmesinin Tarafları

Mevduat sözleşmesi, mevduat toplama yetkisi olan kuruluşlar ile mevduat sahibi olmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler arasında akdedilmektedir. Mevduat toplama yetkisi kural olarak bankalara verilmiştir³. Ancak özel kanunlarla bu yetki bazı kurumlara da verilebilmektedir. Bu kapsamın dışında tüm gerçek ve tüzel kişilerin mevduat toplaması yasaktır. Nitekim kanunkoyucu da, kredi kuruluşları ile özel kanunlarla yetkilendirilmiş olanların dışında hiçbir gerçek ve tüzel kişinin mevduat veya katılım fonu kabul edemeyeceğini hükme bağlamaktadır⁴. Bu kapsamın dışında kalanların, ticaret unvanları ve kamuya yapacakları açıklamalar ile yahut ilan veya reklamlarında bu izlenimi yaratacak ifade ve deyimler kullanmaları yasaklanmıştır (BankK m.60/1). Hemen belirtmek gerekir ki, mevduat toplaması yasak olan gerçek veya tüzel kişilerin, bu yasağa rağmen topladıkları paralar da mevduat olarak kabul edilir. Ancak bu mevduat ve mevduatı toplayanlar için kanunda öngörülen müeyyideler uygulanır⁵. Yine bu kapsamda, izinsiz olarak toplanan mevduatın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) Sigortası⁶ kapsamı dışında kalması da diğer bir müeyyide olarak karşımıza çıkmaktadır (Battal, 2007 s. 245). Çalışmamızın konusu bankalarda açılan mevduat hesaplarına ilişkin olması nedeniyle özel kanunlarla kendisine mevduat toplama yetkisi verilen kurumlardan ziyade banka mevduatına ilişkin hususlar ele alınacaktır.

Halka çağrıda bulunmak suretiyle mevduat toplamak esas itibarıyla bankalara özgü bir faaliyettir. Mevduat toplamasının kural olarak bankalara verilen bir yetki olarak nitelendirilmesinin nedeni, bankaların devletin denetimi altında kurulması ve faaliyette bulunmasından dolayı bir güven kurumu haline gelmeleridir (Çeker, 2004, s. 73). Bu sayede parasını bankalarda değerlendirmek isteyen kişiler, gönül rahatlığıyla paralarını bankalara yatırmaktadır. Halka çağrıda bulunarak mevduatın toplanması her ne kadar bankalara özgülenmiş bir faaliyet olarak görülse de bütün bankalar mevduat kabul edemez. Mesela

³ Özel yasalarla mevduat toplama yetkisi bazı kurumlara da verilebilmektedir. Söz gelimi 1581 sayılı Tarım kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununun 3.I.C hükmü kapsamında Tarım Kredi Kooperatifleri ve bunların bölge birliklerine de mevduat toplama yetkisi verilmiştir.

⁴ Fon sözlük anlamı itibarıyla; sermaye; herhangi bir amaç için ayrılan para veya para dışı varlık; kaynak anlamına gelmektedir. Çalışmada bankaların fon toplaması ile ilgili hususlarda “*fon*” kelimesi bu anlamda kullanılacaktır. Ancak, zamanaşımına uğrayan mevduatın Fon’ a aktarılması hususlarında “*fon*” kelimesi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’ nu ifade edecektir.

⁵ BankK m.150; “*Bu kanuna göre alınması gereken izinler alınmadan, banka gibi faaliyette bulunan ya da mevduat kabul eden yahut katılım fonu toplayan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlileri hakkında üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası verilir*”.

⁶ Tasarruf mevduatı ve katılım fonu sigortası, mevduat ve katılım fonu toplamaya yetkili mevduat ve katılım bankalarının (kredi kuruluşlarının) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından faaliyet izinlerinin kaldırılması durumunda, mevduat ve katılım fonu hak sahiplerinin maruz kalacağı kayıpların devlet veya bu amaçla kurulmuş bir kurum tarafından kısmen ya da tamamen ödenmesinin garanti edilmesidir. Türkiye’de mevduatın ve katılım fonlarının sigortalı olması yetki ve görevi kamu tüzel kişiliğini haiz [Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu](http://www.tmsf.org.tr/sssf)’na (TMSF) aittir. <http://www.tmsf.org.tr/sssf> (Erişim Tarihi: 04.04.2017).

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) ile kalkınma ve yatırım bankalarının mevduat toplama yetkileri bulunmamaktadır.

Mevduat sözleşmesinin diğer tarafında, mevduat hesabı üzerinde tasarruf yetkisine sahip olan mevduat sahibi bulunmaktadır. Kişi ya da kurumların bankalara para yatırmalarının temel nedeni gelir elde etme ve paralarını güvenli bir şekilde saklama isteğidir (Takan & Acar Boyacıoğlu, 2013, s. 109). Uygulamada banka müşterisi olarak anılan mevduat sahibinin gerçek veya tüzel kişi olması mümkündür. Ayrıca 18 yaşından küçükler, fiil ehliyeti olmayanlar, akıl hastaları, görme ve işitme engelliler ile dilsizler de mevduat sahibi olabilirler (Çeker, 2004, s. 76). Görüldüğü gibi mevduat sahibi olmak için herhangi bir sınırlama konulmamakla birlikte mevduat üzerinde işlem yapılabilmesi için fiil ehliyetine sahip olunması gerekmektedir.

1.3. Banka Mevduatının Kapsamı

Yazılı, sözlü veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle, faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığında ya da ivazsız olarak hak sahibi (mevduat sahibi) tarafından istenildiğinde veya belli bir vadede iade edilmek üzere bankalara verilen paralar banka mevduatı kapsamında değerlendirilir. Bankaya tevdi edilen paranın mevduat olarak değerlendirilebilmesi için Türk Lirası ya da yabancı bir ülke parası olmasının bir önemi yoktur. Buna karşılık, hisse senedi, tahvil, hazine bonosu, altın ve tedavülden kalkmış paralar mevduat olarak kabul edilmez (Çeker, 2004, s. 6). Hemen belirtmek gerekir ki bankalarda açılan altın hesaplarında kaydi bir değer bulunması ve bu değer bankadan kullanılabilir olması nedeniyle mevduat olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Peki, bankalara yatırılan ve banka tarafından kabul edilen her para mevduat mıdır? Bu soruya olumsuz yanıt vermek gerekecektir. Nitekim BankK' nin 60. maddesinin dördüncü fıkrasında, kalkınma ve yatırım bankaları⁷ tarafından kendi müstakrizlerinden (ödünç alan), ortak ve şirketlerinden genel esaslar çerçevesinde temin ettikleri paralar ile diğer bankalardan sağladıkları fonlar mevduat olarak nitelendirilemez. Yine resmi kuruluşlar ile özel kuruluşlar ve ticari ortaklıkların çalışanları için kurulan emeklilik, sosyal yardım ile vakıflara yatırılan paralar da mevduat kapsamına girmemektedir (Tekinalp, 2009, s. 433). Bankaların emanet kasalarının müşterilerce kiralanması yoluyla, kasanın içerisine konulan para, altın, gümüş ya da diğer değerlerin de mevduat olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Mevduat sözleşmelerinde, sözleşmenin vadeli ya da vadesiz olmasının bir önemi yoktur. Her iki halde de bankaya yatırılan para, bankanın kullanımına sunulmaktadır. Oysa bankaların emanet kasalarına bırakılan paranın banka tarafından kullanılması mümkün değildir. Emanet kasalarında saklanan para, dokunulmaksızın müşteriye aynen iade edilir. Bu sebeplerden dolayı, bankaların emanet kasalarına konulan para mevduat olarak kabul edilmemektedir.

1.3.1. Hukuki Niteliği

Banka ile mevduat sahibi arasında yapılan mevduat sözleşmesinin hukuki niteliği ile ilgili kanunda herhangi bir düzenleme mevcut değildir. Doktrinde ise bu husus tartışmalı olmakla birlikte Yargıtay kararlarında ise yine farklı dönemlerde çeşitli değerlendirmelerin yapıldığı görülmektedir⁸. Mevduatın hukuki niteliği ifade edilirken, mevduat ilişkisini usulsüz

⁷ Kalkınma ve yatırım bankası: “Bu Kanuna göre mevduat veya katılım fonu kabul etme dışında; kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren ve/veya özel kanunlarla kendilerine verilen görevleri yerine getiren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye’deki şubelerini ifade eder” (BankK. m.3).

⁸ “...Türk doktrininde mevduat sözleşmesinin Borçlar Kanunu’ndaki hukuki niteliği oldukça tartışmalı bulunmaktadır. Zira bu sözleşmeye **karz akdi** niteliği veren yazarlar olduğu gibi, **vedia**, **usulsüz vedia** ve nihayet **vekâlet** ilişkisi olarak nitelendiren yazarlar da vardır. Bu sözleşmelerin her birinin edimin ifa yeri farklı ilkelere tabidir. Bu itibarla, mahkemece mevduatın, sadece para alacağına yönelik bir ödünç sözleşmesi gibi nitelendirme ile yetkili mahkemenin yoruma dayalı olarak belirlenmesi de isabetli bulunmamıştır. Kaldı ki, yukarıda da değinildiği gibi, mahkemenin nitelendirme şekli bakımından da taraflar

tevdî, vedia veya karz sözleşmesi olarak kabul eden görüşler çerçevesinde ayrıca mevduatın vadeli ya da vadesiz olmasına göre farklı görüşler ortaya konularak, bu hukuki yapı açıklanmaya çalışılmaktadır. Hâkim olan görüşe göre, vadeli mevduatın hukuki niteliği, Türk Borçlar Kanununun (TBK) 386 vd. maddeleri kapsamında “tüketici ödünç (karz) sözleşmesi”, vadesiz mevduatta ise bu hukuki ilişkinin niteliği “usulsüz tevdi” olarak kabul edilmektedir (Tekinalp, 2009, s. 436; Çeker, 2004, s. 25). Bu görüşlerin dışında mevduatın, karz, vekâlet ve usulsüz tevdi sözleşmelerinin unsurlarını içinde barındırdığı gerekçesi ile karma yapıda bir sözleşme olduğu da ifade edilmektedir. Mevduatın hukuki niteliğini ortaya koyan diğer bir görüş ise, mevduat sözleşmesinin kendine özgü yapısı olan (sui generis) bir sözleşme olduğudur (Alıcı, 2007, s. 65).

Paranın mevduat sahibi tarafından bankaya yatırılmasıyla beraber müşterinin bankaya karşı bir alacak hakkı ortaya çıkar. Mudi yani mevduat sahibi, mevduat ilişkisi kapsamında mevduatın kendisine geri ödenmesini her zaman isteyebilir (Alıcı, 2007, s. 62). Buna karşın vadeli ve ihbarlı mevduatta⁹, mevduat sahibi dilediği zaman bankadan mevduatın geri alamaz (Kaplan, 1994, s. 281; Yazıcı, 2015, s. 81). Vadeli mevduatta, vadenin gelmesini bekleme zarureti doğduğu gibi ihbarlı mevduatta ise, paranın çekileceği tarihten 7 gün önce mevduat sahibinin yazılı bir talebinin (ihbarının) olması gerekmektedir. Ancak ihbarlı mevduatta, bankanın 7 günlük ihbar süresi geçmeden müşterisine ödeme yapmasına da hukuki bir engel bulunmamaktadır.

Mevduatın hukuki niteliğini ortaya koyan görüşlerden birincisi, mevduat ilişkisinin karz yani tüketim ödünç sözleşmesi olduğuna yöneliktir (Kaplan, 1994, s. 280 vd.). Tüketim ödünç sözleşmesi, TBK’ nin 386 vd. maddelerinde hüküm altına alınmıştır. Buna göre, “tüketim ödünç sözleşmesi, ödünç verenin, bir miktar parayı ya da tüketilebilen bir şeyi ödünç alana devretmeyi, ödünç alanın da aynı nitelik ve miktarda şeyi geri vermeyi üstlendiği sözleşmedir”. Tüketim ödünç sözleşmesinde, ödünç verilen şey, tevdi edilenin mülkiyetine geçmektedir. O halde ödünç alan, bu şey üzerinde mülkiyet hakkından kaynaklanan tüm yetkileri kullanabilecektir. Mevduat ilişkisinde banka müşterisi bir miktar parayı bankaya devretmekte, banka ise aynı nitelikteki şeyi ivazlı ya da ivazsız olarak müşterisine geri vermeyi taahhüt etmektedir. Bankaya tevdi edilen paranın mülkiyeti bankaya geçmesi nedeniyle söz konusu hukuki ilişkinin niteliği tüketim ödünç olarak ifade edilmektedir (Küney, 1986, s. 2). Yargıtay’ ın da bir dönem banka ile mevduat sahibi arasındaki hukuki ilişkiyi karz olarak nitelendirildiği görülmektedir¹⁰.

Mevduat ilişkisinin hukuki yönünü açıklayan diğer bir görüş ise, mevduatın bir usulsüz tevdi olduğuna yönelik 3182 sayılı Bankalar Kanunun yürürlükte olduğu dönemdeki Yargıtay’

arasındaki mevduat sözleşmesi yalın bir mevduat hesap sözleşmesi olmayıp, inançlı işlem sözleşmesini de içeren karma nitelikli bir sözleşmedir... Y. 11.HD. E. 1999/1095 – K. 1999/6032 T. 1.7.1999 (Kazancı İçtihat Bankası).

“...Davacı ile davalı banka arasında mevduat sözleşmesi ilişkisi bulunmakta olup, mevduat sözleşmesi, **ödünç (karz) ile usulsüz tevdi sözleşmelerinin niteliklerini taşıyan kendine özgü bir sözleşmedir...**” Y. 11.HD. E. 2005/ 2326 – K. 2006/2222 T. 6.3.2006 (Kazancı İçtihat Bankası).

“...Dava, bankacılık işleminden kaynaklanan alacak istemine ilişkindir. Bankalar kendilerine yatırılan paraları mudilere istendiğinde veya belli bir vadede aynı veya misli olarak iade etmekle yükümlüdür (4491 sayılı Yasa ile değişik 4389 Sayılı Bankalar Kanunu 10/4 ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’ nun 61. maddesi) Bu tanımlamaya göre, mevduat sözleşmesi ödünç ile usulsüz tevdi sözleşmelerinin niteliklerini taşıyan kendine özgü bir sözleşmedir...” Y. 11HD. E. 2016/1265 – K. 2016/9383 T. 6.12.2016 (Kazancı İçtihat Bankası).

⁹ “ Mevduat ve Katılım Fonlarının Vadeleri ve Türleri hakkında Tebliğ” in 3. maddesine göre **vadeli mevduat**, 1 aya kadar vadeli (1 ay dahil), 3 aya kadar vadeli (3 ay dahil), 6 aya kadar vadeli (6 ay dahil), 1 yıla kadar vadeli ve 1 yıl ve daha uzun süreli olarak açılabilen mevduattır. **İhbarlı mevduat** ise, çekileceği tarihten 7 gün önce yazılı bir ihbar verilmek şartıyla çekilebilen mevduat türüdür.

¹⁰ “Banka ile tevdiat sahibi arasında tahassül eden münasebet bir karz münasebetidir” YTD, K. 1812/3707, T. 17.5.1955
Kaynak : (Çeker, 2004, s. 26).

ın eski görüştür¹¹. Usulsüz tevdi TBK’ nin 570. maddesinde, “*misli şeylerin saklanması*” başlığı altında, “*Saklayanın kendisine bırakılan parayı aynen geri vermek zorunda olmaksızın mislen geri vermesi açıkça veya örtülü olarak kararlaştırılmışsa, o paranın yararı ve hasarı kendisine ait olur*” şeklinde hüküm altına alınmıştır. Görüldüğü gibi usulsüz tevdi, saklama amacının ön planda tutulduğu bir sözleşme tipi olmakla birlikte kural olarak faiz söz konusu değildir. Başka bir ifadeyle bankalara para yatan mevduat sahiplerinin asıl amacı paranın işletilmesinden ziyade paranın korunmasına yöneliktir (Tekinalp, 2009, s. 438). Usulsüz tevdi bu yönleriyle incelendiğinde, niteliği itibarıyla vadesiz mevduat ilişkilerine uygun düştüğü söylenebilir. Vadesiz mevduatta, banka karşılığında bir faiz ya da başka bir ad altında ücret ödemeksizin müşterisinin kendisine tevdi ettiği parayı kullanmakta ve müşterisinin talep etmesi durumunda parayı müşterisine derhal iade etmektedir.

Mevduat sözleşmelerinde, banka çalışanlarının, mevduat işlemlerini takip etmesi, hesaba faiz girdilerinin eklenmesi gerektiği hallerde faizin tahakkuk ettirilmesi ya da vadeli hesaplarda vade bitiminde vadenin yenilenmesi gibi durumlarda, banka ile müşteri arasında aynı zamanda bir vekâlet ilişkisinin doğduğu kabul edilmektedir. Mevduat sözleşmesinin, bu hususlar da dikkate alınarak yukarıda ifade edilen tüketim ödücü, usulsüz tevdi ve vekâlet sözleşmelerini içinde barındıran karma bir sözleşme olduğu da kabul edilebilir (Çeker, 2004, s. 29). Karma yapıli sözleşmelerde, kanunda öngörülen sözleşmelerin unsurları sözleşme özgürlüğü sınırları çerçevesinde bir araya gelerek yeni bir sözleşme meydana gelmektedir (Ayan, 2015, s. 140). Tekinalp’ e göre, mevduat sahibinin asıl amacının paranın saklanmasından ziyade işletilerek kar elde edildiği vadeli ve ihbarli mevduat ilişkilerinde, somut durumun özelliklerinden kaynaklanabilecek ayrık durumların saklı kalması şartıyla ödünç ve vekâlet sözleşmesi söz konusu olur (Tekinalp, 2009, s. 438).

Son yıllarda Yargıtay’ın da haklı olarak kabul ettiği ve aynı zamanda doktrinde de benimsenen görüşe göre, mevduat sözleşmesi, kendine özgü yapısı olan (sui generis) sözleşme niteliğindedir¹². Bu görüşün benimsenmesi, mevduat ilişkisinin kanunda öngörülen sözleşme tiplerinden herhangi birine uygun düşmemesinden kaynaklanmaktadır. Yargıtay’ ın geçmişte mevduat ilişkisinin hukuki niteliğine yönelik farklı kararları olsa da son yıllarda istikrarlı bir şekilde bu görüş doğrultusunda kararlar verdiği görülmektedir¹³. İlgili kararlarda mevduatın, ağırlıklı olarak belirli bir kar elde amacıyla bankalara tevdi edilmesinden dolayı karz akdine yaklaştığı¹⁴, ancak paranın güvenilir bir kurum olan bankalarda saklanması amacı da güdüldüğü

¹¹ YTD, K. 2027/896, T. 7.4.1944 Kaynak : (Tekinalp, 2009, s. 438).

¹² Y. 11.HD. E. 2014/12685 – K. 2016/963 T. 28.1.2016, Mevduat sahibine, banka çalışanı tarafından boş bir dekonta imza atılması neticesinde, çalışan banka personelinin, müşteri hesabından usulsüz para aktarılmasına ilişki açılan bir davada Yargıtay üyesinin karşı oy yazısında ifade edildiği üzere, “*Mevduat, Bankacılık Kanunu’nun 3. maddesinde tanımlanmış olup yerleşmiş Yargıtay kararlarına göre ödünç ve usulsüz tevdi akdinin unsurlarını içinde barındıran karma ve kendine özgü bir sözleşmedir*” (Kazancı İçtihat Bankası).

¹³ Y. 4.HD. E. 2015/15817 K. 2016/6449 “*Bankalar kendilerine yatırılan paraları mudilere istendiğinde veya belli bir vadede aynı veya misli olarak iade etmekle yükümlüdürler. Bu tanımlamaya göre mevduat ödünç (karz) ile usulsüz tevdi sözleşmelerinin niteliklerini taşıyan kendine özgü bir sözleşmedir. Bunun sonucu olarak mevduatın niteliğine uygun düştüğü oranda ödünç (karz) veya usulsüz tevdi hükümlerinin kıyasen uygulanması gerekir. BK’nın 306. ve 307 maddeleri uyarınca ödünç alan, akdin sonunda ödünç verilen parayı iade ve eğer kararlaştırılmışsa faizi ile iadeye mecburdur. Aynı Kanun’un 372/1 madde uyarınca usulsüz tevdi de paranın nefi ve hasarı mutlak şekilde saklayana geçtiği için ayrıca açıklamaya gerek kalmadan saklayan bu parayı kendi yararına kullanabilir. Ancak mudi’nin istediği zamanda iade ile yükümlüdür. Bankalar türlü bahanelerle yararlandıkları bu mevduatı mudilere iadeden kaçınamazlar*” (Kazancı İçtihat Bankası).

Y. 12.HD. E. 2001/1313 – K. 2001/2890 T. 16.2.2001; Y. 2.HD. E. 2004/6537 – K. 2004/10591 T. 29.4.2004; Y. 12.HD E. 2010/21646 – K. 2011/2512 T. 3.3.2011, “*Mevduat yatırma, ağırlıklı olarak esas itibarıyla belli oranda faiz elde etme amacına yöneldiği için karz akdine daha çok yaklaşan, ancak güvenilir bir kurumda parayı muhafaza etme fikri ile vedia akdini hatırlatan kendine özgü bir akit tipidir. Mevduata uygulanacak hükümler, ancak kıyas yolu ile ve niteliğine uygun düştüğü ölçüde karz akdi hükümleri ve istisnai hallerde vedia akdi hükümleri olacaktır*” (Kazancı İçtihat Bankası).

¹⁴ Karz yani tüketim ödücü sözleşmelerinde faiz tarafların anlaşmış olması şartıyla istenebilir. Ancak ticari mevduatta taraflar faiz konusunda anlaşmamış olsalar dahi ödünç veren faiz isteyebilir (Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 387).

için vedia¹⁵ yani saklama sözleşmesini hatırlatan ancak iki sözleşme tipine de tam manasıyla uymayan kendine özgü bir sözleşme olduğu vurgulanmaktadır. O halde mevduata ilişkin uyuşmazlıklarda, kıyas yoluyla ve niteliğine uygun düştüğü ölçüde tüketim ödöncü (TBK m. 386 vd.) ve istisnai durumlarda saklama sözleşmeleri (TBK m. 561 vd.) hükümleri uygulama alanı bulması gerekecektir (Alıcı, 2007, s. 65).

2. BANKA MEVDUATINA UYGULANAN ZAMANAŞIMI

2.1. Genel Olarak “Zamanaşımı” Kavramı

Hukuk düzeni, hukuki ilişkilerin kurulmasından sonra belirli zamanların geçmesine çeşitli sonuçlar bağlamaktadır. Gerçekten de zamanın geçmesi hakları çeşitli açılardan etkilemektedir. Belirli sürelerin geçmesi, yeni bir hakkın kazanılmasını sağlayabileceği (*kazandırıcı zamanaşımı/iktisabî müruruzaman*) gibi bazen de hakkın sona ermesine (*düşürücü zamanaşımı/ıskatî müruruzaman*) neden olur ya da alacağın cebri icra yoluyla elde edilmesine engel olur (Akçay, 2009, s. 1). İşte bir hakkın kullanılmasını engelleyen nedenlerden biri de, hakkın zamanaşımına uğramasıdır. Eski kanuni düzenlemelerde “*müruruzaman*” olarak ifade edilen zamanaşımı, kanunda öngörölen sürenin tamamlanmasıyla, alacaklının alacağını talep yetkisini kaldırıp, borçluya ise alacaklıya karşı borcu ifa etmede kaçınma imkânı sunar (Akıncı, 2015, s. 298). Başka bir ifadeyle, zamanaşımı nedeniyle alacak hakkının dava edilmesi hakkı ortadan kalkmamakla birlikte borcun ortaya çıkmasından sonra geçen zaman, alacağı dava ve takip hakkını aşındırmış olmaktadır (Kılıçoğlu, 2015, s. 883). Zamanaşımı, her ne kadar alacaklının alacağını talep hakkını ortadan kaldırsa da borç ilişkisini gerçek manada sona erdiren bir neden değildir. O halde zamanaşımını, borcu nisbî olarak sona erdiren bir neden olarak ifade etmek mümkündür (Eren, 2014, s. 1281). Yani zamanaşımına uğrayan borç artık doğal borca dönüşerek borçluya borcun ödenmesi hususunda bir mesuliyet yüklememektedir (Musielak & Hau, 2013, s. 74). Buna karşın zamanaşımına uğrayan borç *eksik borç* olduğundan, buna rağmen borçlu tarafından alacaklıya ödeme yapılırsa, borçlu daha sonra borcun zamanaşımına uğradığı iddiasıyla alacaklıya başvuramaz (İnan & Yücel, 2014, s. 646). Bu kapsamda yapılan ifa geçerli bir borcun ifası anlamına gelmektedir.

2.2. Mevduat Zamanaşımının Türk Borçlar Kanunu’nda Öngörölen Genel Zamanaşımından Ayrılması

2.2.1. Genel Olarak

Türk Borçlar Kanunu’ nun sistematığı incelendiğinde zamanaşımına ilişkin kurallar ayrıntılı olarak düzenlendiği görölmektedir. Kanunun 146. madde hükmünde, “*Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, her alacak on yıllık zamanaşımına tabidir.*” denilmek suretiyle, borç ilişkilerinde genel zamanaşımı on yıl olarak belirlenmiştir. O halde özel bir düzenlemenin bulunmaması halinde tüm borç ilişkilerinden kaynaklanan uyuşmazlıklara 146. madde hükmü uygulanacaktır. Nitekim bir Yargıtay kararında mevduatın zamanaşımına uğrayıp uğramadığı, o tarihte yürürlükte bulunan Bankalar Kanunu hükümlerine göre bilirkişiler aracılığıyla tespit edilmesi gerektiği ifade edilmiştir¹⁶. Mevduat sözleşmelerinde banka ile müşterisi arasında bir borç ilişkisi bulunmaktadır. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi müşterinin, bankaya karşı mevduat sözleşmesinden kaynaklanan bir alacak hakkı söz konusudur. Mevduat sözleşmesinin mevduat sahibi lehine alacak hakkı içermesinden dolayı

¹⁵ Vedia (saklama sözleşmesi), TBK’ nin 561. maddesinde düzenlenen bir sözleşme türüdür. İlgili hükme göre, vedia, saklayanın saklatanın kendisine bıraktığı şeyi (taşınır) güvenli bir yerde muhafaza altına almayı üstlendiği bir sözleşmedir.

¹⁶ Y.11.HD. E. 2007/4082 – K. 2008/567 T. 28.04.2008 Kaynak: (Günay, 2015, s. 520).

TBK' nin 146. madde hükmünün bu ilişkiye uygulanıp uygulanamayacağı sorusu akla gelmektedir. O halde mevduat ilişkilerine yönelik özel bir zamanaşımı kuralı olup olmadığı araştırılarak sonuca varmak gerekir. Eğer özel bir hüküm mevcut ise TBK' nin zamanaşımına ilişkin genel kuralındaki atf nedeniyle özel olarak düzenlenen hükümler devreye girecektir. Bu husus, kanunların uygulanmasına yönelik kabul edilen “*özel kanunun önceliği ilkesi*”nin gereği olarak karşımıza çıkmaktadır. Mevduata uygulanan zamanaşımı, 5411 sayılı BankK. 62. maddesinde özel olarak düzenlenmektedir. O halde konuya ilişkin uyuşmazlıklarda, özel bir düzenlemenin olması nedeniyle BankK' nin 62. madde hükmünün uygulanması gerekmektedir. Nitekim Yargıtay'ın, mevduat ilişkisinden kaynaklanan bir hukuki uyuşmazlıkta, mevduata uygulanan zamanaşımı hususunun özel bir kanunda düzenlenmesi dolayısıyla söz konusu uyuşmazlıklar hakkında, “*Dava konusu uyuşmazlıkta Borçlar Kanunu' nun 125. maddesindeki genel zamanaşımının somut olayda uygulanmaması gerekir. O halde, Bankalar Kanunu' nun 36. maddesindeki koşulların gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılması gerekir*” şeklinde kararlar verdiği görülmektedir¹⁷.

Mevduat ilişkisinin, banka ile müşteri arasında genellikle uzun yılları kapsaması ve süreklilik arz etmesi, bankaların topladığı mevduat ile ülke içerisindeki paranın dolaşımını sağlayarak ekonomiyi canlı tutmak gibi bir işlevinin olması, paranın konutta muhafaza edilmesinin sakıncalı yönleri karşısında, bankaların devletin güvencesi altında güvenilir kuruluşlar olması nedeniyle hiç şüphesiz mevduat ilişkisinin özel bir konuma sahip olduğu açık bir şekilde görülmektedir. Kanunkoyucu sayılan bu hususlar ile birlikte aşağıda zikredilen nedenlerden dolayı mevduata ilişkin özel zamanaşımı kuralları getirmiştir.

BankK' de öngörülen mevduat zamanaşımı ile TBK' deki genel zamanaşımı hükümleri arasında birçok farklılık bulunmaktadır. İlk olarak, genel zamanaşımında, zamanaşımına uğrayan borç nedeniyle alacaklıya ödeme yapmayan borçlunun malvarlığında bir azalma olmaz. Başka bir ifadeyle zamanaşımına uğrayan borç borçluya geçerek bir zenginleşmeye neden olur. Oysa zamanaşımına uğrayan mevduat nedeniyle banka zenginleşmemektedir (Rüzgar, 2007, s. 72 vd.). Bankaların zamanaşımına uğrayan mevduatı Fona devretme yükümlülüğü bulunduğundan mevduat, gerekli usuli işlemlerin yapılmasından sonra devlet hazinesine geçer. Bir diğer farklılık, zamanaşımı süresinin başlama anı hususunda ortaya çıkmaktadır. Genel zamanaşımında, zamanaşımı süresi borcun muaccel olduğu andan itibaren işlemeye başlarken (TBK m.149/1), mevduat zamanaşımında bu süre, mevduat sahibinin son talebi veya işleminden sonra işlemeye başlar (BankK. m. 62/I).

Genel zamanaşımı ile mevduat zamanaşımı arasında ortaya çıkan son farklılık ise, genel zamanaşımında borçluya bir def' i imkânı sunulurken (Pulaşlı & Korkut, 2014, s. 170), mevduat zamanaşımında zamanaşımına uğrayan borç ortadan kalktığından bankanın böyle bir def' i ileri sürmesine gerek yoktur. Başka bir ifadeyle, genel zamanaşımında, zamanaşımı def' inde borçlu yararlanırken, mevduat zamanaşımında bankalara ne böyle bir def' i ileri sürme imkânı tanınmış ne de zamanaşımı dolayısıyla bankanın malvarlığında bir artışa izin verilmiştir (Reisoğlu, 2007, s. 894). Kanımca bankanın mevduatın zamanaşımına uğramasından sonra mevduat sahibinin talebini reddetmesi, zamanaşımı def' i gibi görünse de, zamanaşımına uğrayan mevduata bağlı hakların sona ermesi nedeniyle “*itiraz*” olarak nitelendirilebilir. Çünkü genel zamanaşımında, zamanaşımına uğrayan borç ortadan kalkmamakta, eksik borç olarak varlığını devam ettirmektedir. Oysa zamanaşımına uğrayan mevduatı usulüne uygun olarak tüm işlemleri yaptıktan sonra Fona devreden bankanın mevduat sahibine karşı olan borcu tamamen sona ermektedir.

¹⁷ 11. HD. E. 1999/1061 K. 1999/3101 T. 22.4.1999; 11. HD. E. 1999/5158 K. 1999/6965 T. 20.9.1999 (**Kazancı İçtihat Bankası**).

Mevduata uygulanan zamanaşımına ilişkin kuralların, genel zamanaşımı kurallarından bu denli farklılıklarla ayrılıyor olması nedeniyle, teknik anlamda bir zamanaşımı niteliğinde olmadığı sonucuna varılabilir (Şit İmamoğlu, 2015, s. 166).

2.2.2. Mevduata İlişkin Özel Zamanaşımı Kuralının Düzenlenme İhtiyacı

Türk bankacılık tarihinde 1933 yılında çıkarılan 2243 sayılı Mevduatı Koruma Kanunu'nun yürürlüğe girmesine kadar mevduata ilişkin özel bir zamanaşımı kuralı olmadığından bu konuya ilişkin genel zamanaşımı kuralları uygulanmaktaydı. Mevduat ilişkilerine genel zamanaşımı kurallarının uygulanmasının doğal sonucu olarak, yukarıda da ifade edildiği gibi, zamanaşımına uğrayan mevduat bankaların malvarlığına geçmekteydi. 2243 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle beraber zamanaşımına uğrayan mevduatın bankalara geçmesi kuralı bertaraf edilerek, Hazineye devredilmesi sağlanmıştır. Kanunun, mevduat zamanaşımını düzenleyen 17. maddesinin gerekçesi şu şekildedir;

“...Vakıa ahkâmı umumiyye göre müruru zamandan medyunun istifade etmesi icap edeceği şeklinde bir mütalea varit olabilirse de on sene gibi kanunlarımızın dava için müruru zaman müddeti olarak kabul ettiği bir müddet içinde mevduat sahiplerinin ya ölmüş veya gaip olmuş veyahut mevduatı herhangi bir sebeple unutmuş olması gibi sebeplerle bankalardaki mevduatını aramaması neticesi olarak bunları bankalara terk etmek muvafık görülememektedir. Binaenaleyh bunların mezkûr müddet hitamında Hazineye devredilmesi ve ancak sahiplerinin, varislerinin Hazinece aranılması ve ancak ilk ilan tarihinden itibaren dört sene hitamında Devlet hesabına geçirilmesi düşünülmüştür. Bu suretle fert ve Devlet hakkı telif edilmiş olacaktır. Fransa'da Haziran 1920 tarihinde yeni varidat membarları ihdas eden kanunda da bu esas kabul edilmiştir.”

Hükmün gerekçesinde de anlaşıldığı üzere, kanunkoyucu, zamanaşımına uğrayan mevduatın bankalara terkedilmesi yerine Hazineye devredilmesini uygun görmektedir. Hazineye devredilen mevduat ise dört yıl boyunca hak sahipleri tarafından aranılma ihtimaline karşın Hazineye bekletilmektedir. Bu sürenin de sonunda hak sahipleri tarafından aranmayan mevduat devlete geçmiş sayılacaktır. Böylelikle bir tarafta genel zamanaşımı süresinin üzerinde bir sürede hak sahibine mevduatı tekrar alma hakkı tanınırken, diğer tarafta mevduatın zamanaşımına uğramasıyla devlet gelir elde etmiş olmaktadır.

Bankaların devletin güvencesi altında faaliyetlerini yürütmelerinden dolayı kamuda bankalara yönelik duyulan bir güven vardır. Bu güvene dayanılarak bankalara yatırılan mevduatın zamanaşımına uğraması neticesinde, güvenin kaynağı olan devlete intikal ettirilmesi, mevduata yönelik özel bir zamanaşımı süresi belirlenmesini gerekli kılmaktadır (Battal, Mevduat Zamanaşımı Konusundaki Mevzuatın ve Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, 2007, s. 9). Başka bir ifadeyle, bankalara duyulan güvenin devletin gücünden kaynaklanması nedeniyle, bankalarda unutulmuş mevduatın menfaati de bu güveni sağlayan devlete ait olması gerekmektedir.

2.3. Türk Mevzuatında Banka Mevduatına Uygulanan Zamanaşımı Süreleri

2.3.1. 2243 sayılı Mevduatın Korunması Kanunu, 2999, 7129, 3182 ve 4389 sayılı

Bankalar Kanunu Dönemleri

Kanunun 17. maddesinde özetle, bankalar ile mevduat kabul eden kuruluşlar, nakdi ve aynı mevduat ile emanet ve talep edilen her türlü cari hesaplarla ilgili hesap özetlerini Maliyeye göndermek zorundadır. Bankadaki her türlü mevduat ve emanetlerin, hak sahibinin son talep veya işleminden itibaren on sene içinde hak sahibi tarafından aranmayanlar, bu sürenin

geçmesinden itibaren altı ay içinde banka ve mevduat kabul eden diğer kuruluşlar, mevduat sahiplerinin isimleri, hüviyetleri ve adresleri ile mevduat bilgileri (varsa uygulanan faiz oranlarıyla birlikte) bir cetvel halinde Maliye vekâleti ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na tevdi edilir. Merkez Bankası her senenin başında yapılmak üzere dört yıl boyunca hak sahipleri ve varsa mirasçıların durumdan haberdar edilmesi için tebligat gönderir ve ayrıca gazetede bu hususları ilan eder. Mevduatın bu süre içinde de aranmaması halinde artık söz konusu mevduat zamanaşımına uğrayarak Hazineye geçmiş olur.

1936 yılında çıkarılan 2999 sayılı Bankalar Kanununda, mevduat zamanaşımı 41. maddede düzenlenmektedir. Bu kanun hükümleri incelendiğinde 2243 sayılı Mevduatı Koruma Kanunu ile aynı hükümleri içerdiği görülmektedir. Ancak mevduatın, zamanaşımı için öngörülen on yıllık sürenin dolmasından sonra Merkez Bankasında bekleme süresi olan dört yıl, bu kanunda iki yıla indirilmiştir.

1958 ve 1985 yıllarında çıkarılan, sırasıyla 7129 ve 3182 sayılı Bankalar Kanununun mevduat zamanaşımına yönelik hükümlerinde önemli değişiklikler görülmemektedir. Büyük oranda 2999 sayılı Bankalar Kanununu mevduat zamanaşımı hükümlerinin korunduğu söylenebilir. Ancak 3182 sayılı Kanun ile birlikte mevduatın Merkez bankasındaki bekleme süresi bir yıla indirilmiştir. Ayrıca, on yıllık sürenin dolmasının ardından mevduatın Merkez Bankasına geçmesiyle ilgili birkaç hususta değişikliğe gidilmiştir. İlk husus, Merkez Bankasına aktarılan mevduatın 5000 liradan az olması halinde 1983 yılında kurulun 'TMSF' ye devredilmesi öngörülmektedir (3182 sayılı Bankalar Kanunu m. 36/II). Diğer husus ise küçükler adına açılan mevduat hesabına yöneliktir. Kanunda küçükler adına ve yalnızca bunlara ödeme yapılmak şartıyla açtırılan hesaplarda, mevduata yönelik öngörülen zamanaşımını süresinin küçüğün reşit olduğu tarihte işlemeye başlayacağı öngörülmektedir.

1999 yılında çıkarılarak 3182 sayılı Bankalar Kanununu yürürlükten kaldıran 4389 sayılı Bankalar Kanununun mevduat zamanaşımına ilişkin kurallara bakıldığında, önceki kanunlara göre daha kısa hükümler içerdiği görülmektedir. Kanunun 4. maddesine göre, bankalardaki her türlü mevduat, emanet ve alacakların, hak sahibinin son talep, işlem veya herhangi bir şekilde yazılı talimatı tarihinden itibaren on yıl içinde aranmayan mevduat, emanet ve alacaklar Fona gelir olarak kaydedilir. Ayrıca Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) tarafından 2001 yılında çıkarılan "*Bankaların Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik*" in¹⁸ 35. maddesinde, mevduata ilişkin sürenin dolmasına üç ay kala, bankalara, tutarı kırk milyon lirasının üzerinde bulunan mevduat sahiplerine iadeli taahhütlü mektupla uyarıda bulunma yükümlülüğü yüklemektedir.

2.3.2. Yürürlükteki 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'na Göre Mevduat Zamanaşımı

2005 yılında yürürlüğe giren 5411 sayılı BankK' de mevduat zamanaşımına ilişkin önceki kanunlara oranla daha ayrıntılı düzenlemeler mevcuttur. Kanunun 62. maddesinde mevduat, katılım fonu, emanet ve alacakların hak sahibinin en son talebi, işlemi ve herhangi bir yazılı talimatının gerçekleştiği tarihten itibaren on yıl içinde aranmayanların zamanaşımına tabi olduğu düzenlenmektedir. İlgili maddenin ikinci fıkrasında ise zamanaşımına tabi olanlar, banka tarafından hak sahibine ulaşılamaması halinde, yapılacak ilânın ardından Fona gelir olarak kaydedileceği ifade edilmiştir. 62. maddenin uygulanması ile ilgili usûl ve esasların BDDK tarafından belirleneceği son fıkrada hüküm altına alınmıştır. Kurul tarafından çıkarılan

¹⁸ 27.06.2001 tarihinde 24445 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

yönetmelikle¹⁹ zamanaşımına uğrayan mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklara ilişkin usul ve esaslar yönetmeliğin, 8. maddesinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Yönetmeliğin 8. maddesinde özetle zamanaşımına uğrayan mevduat ile ilgili şu hususlar düzenlenmektedir;

- a. BankK' nin 62. maddesinin ilk fıkrasında zamanaşımı kapsamına giren mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar; havale bedelleri, mevduat, alacak ve emanetlerin zamanaşımı süresi sonuna kadar işleyecek faizleri ile katılma hesaplarına yönelik kar paylarının da zamanaşımı kapsamına girdiği ifade edilerek kapsamı genişletilmiştir (Yön. m. 8/I).
- b. Bankalara, bir takvim yılı içinde zamanaşımına uğrayan ve tutarı 50 Türk Lirası ve üzerindeki her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacakların hak sahipleri tarafından aranmaması halinde Fona devredileceği hususunu, o yılın izleyen takvim yılının Ocak ayı sonuna kadar hak sahiplerini iadeli taahhütlü mektupla uyarma yükümlülüğü getirilmiştir. Söz konusu değerlerin 50 Türk Lirası altında olması halinde, banka, Şubat ayının başından itibaren bankanın internet sitesinde liste halinde 4 ay süreyle ilan etmek zorundadır. Aynı zamanda banka, bu listelerin kendi internet sitesinde ilan edildiği hususunu Şubat ayının onbeşinci gününe kadar ülke genelinde yayım yapan ve ilan talebi tarihinde Basın İlan Kurumu²⁰ listelerindeki tirajı en yüksek ilk beş gazeteden ikisinde Basın İlan Kurumu aracılığıyla iki gün süreyle ilan eder. Yine, bankanın internet sitesinde ilan edilen bu listeler, banka tarafından eş zamanlı olarak Kuruluş Birliklerine ve Fona gönderilir. Kuruluş birlikleri ve Fon bu listeleri Mayıs ayının sonuna kadar konsolide edilmiş olarak kendi internet sitesinde yayınlamak durumundadır.
- c. Zamanaşımına uğramaları nedeniyle, banka tarafından ilan edilen her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacakların Haziran ayının onbeşinci gününe kadar hak sahibi tarafından aranmayanların, faiz ve kar payları ile birlikte Haziran ayı sonuna kadar TCMB'deki veya Fon Kurulu tarafından belirlenecek bankaların hesaplarına devredilir. Aynı zamanda bankalar zamanaşımına uğrayan değerler hususunda hak sahiplerinin kimlik bilgileri, adresleri ve hakların faiz ve kar payları ile ulaştıkları tutarlar gösterilmek suretiyle düzenlenecek bir liste ile devir tarihinden itibaren bir hafta içinde Fona bildirmek zorundadır.

Mevduatın zamanaşımına uğraması hususunda Yönetmelikte öngörülen tüm esas ve usuller yerine getirildikten sonra söz konusu değerler devir işleminin ardından Fona gelir olarak kaydedilir.

Yönetmeliğin 9. maddesinde ise üç özel husus düzenlenerek uygulamada ortaya çıkabilecek karışıklıklara engel olunmak istenmiştir. Bunlardan birincisi, kiralık kasalardaki kıymetlerin zamanaşımına ilişkindir. Çalışmamızın mevduatın kapsamının açıklandığı bölümünde, kiralık kasalara konulan değerlerin mevduat kapsamı dışında olduğunu ifade etmiştik. Yönetmelikte, kiralık kasalardaki değerlere uygulanacak zamanaşımı süresinin, kasa kira bedelinin en son tahsil edildiği ya da kasanın en açıldığı gün itibarıyla başlayacağı hüküm altına alınmaktadır. Diğer özel husus ise bankalarda yalnızca kendisinin para çekme yetkisinin olduğu küçükler adına açılan hesaplarda, hesaptaki mevduata ilişkin uygulanacak zamanaşımı süresi, küçükün ergin olduğu tarihten itibaren başlamasıdır. Buna karşılık, küçük adına hesap

¹⁹ “Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” 1.11.2006 tarihinde 26333 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Çalışmanın bundan sonraki kısımlarında bahsi geçen yönetmelik kısaca “**Yönetmelik**” olarak ifade edilecektir

²⁰ Basın ilan Kurumu 2 Ocak 1961 tarih ve 195 sayılı Kanun ile kurulan, kamu tüzel kişiliği haiz bir idaredir. Resmi ilan ve reklamların dağıtımında adaletsiz davranıldığı gerekçesiyle hükümet ile gazeteleri karşı karşıya getiren uygulamalara son vermek amacıyla kurulmuştur (<http://www.bik.gov.tr/kurumsal/hakkimizda/>).

açan üçüncü kişilere de hesaptan para çekme yetkisinin tanındığı hesaplarda genel kural geçerli olacaktır. Yönetmelikte ifade edilen son özel husus, mevduat hesabına bloke konulması hallerinde, zamanaşımı süresi hesaba bloke konulduğu tarihte durur. Bu süre blokenin kaldırılmasıyla zamanaşımı kaldığı yerden işlemeye devam edecektir.

2.4. Mevduat Zamanaşımının Şartları

Mevduatın zamanaşımı için gerekli olan şartların gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti, BankK' nin 62. maddesi ile Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik' in 8. maddesi hükümleri dikkate alınarak belirlenmelidir²¹. Söz konusu hükümler incelendiğinde, mevduatın zamanaşımına uğraması için aşağıda açıklanan şartların gerçekleşmesi gerekmektedir.

2.4.1. Mevduat Sahibi Tarafından İşlem Yapılmaması

Mevduat zamanaşımında, mevduatın zamanaşımına uğraması için on yıl süreyle mevduat sahibinin mevduata yönelik herhangi bir talebinin ve işleminin olmaması gerekmektedir. Nitekim kanunda ve kanuna paralel olarak yönetmelikte, bankalarda bulunan mevduat, katılım fonu, emanet ve alacakların zamanaşımına uğramasına ilişkin hususta, hak sahibinin son talebi, işlemi ve herhangi bir yazılı talimatı esas alınmaktadır. Başka bir ifadeyle, mevduatın zamanaşımına uğrayabilmesi için hak sahibinin, mevduat hesabına ilişkin son işleminden sonra on yıl süreyle hareketsiz kalması gerekmektedir. Mevduat sahibinin on yıllık süre dolmadan mevduatına yönelik işlem yapması, zamanaşımı süresinin kesilmesine ve dolayısıyla bu sürenin yeniden başlamasına neden olacaktır (Çeker, 2004, s. 331; Alıcı, 2007, s. 720). Mevduatın zamanaşımına uğramaması için hak sahibinin bizzat işlem yapmasına gerek yoktur. Hak sahibinin vekili aracılığıyla yaptığı işlemlerin de zamanaşımını keseceği kabul edilmelidir. Burada önemli olan nokta, mevduatın hak sahibi tarafından aranmasıdır. On yıl boyunca hiçbir şekilde hak sahibinin mevduata yönelik bir iradesi ortaya çıkmamışsa, mevduat aranmamış sayılır. Hemen belirtmek gerekir ki, mevduat sahibinin herhangi bir işleminin bankaya yönelmesi yeterlidir. Talebin banka tarafından hangi tarihte işleme alındığının bir önemi yoktur (Alıcı, 2007, s. 721). Önemli olan daha önce de ifade edildiği gibi iradenin yansıtılmış olmasıdır. Buna karşılık mevduat sahibinin ileriye yönelik bir talebinin (ileri vadeli havale gibi) olduğu durumlarda, zamanaşımı süresi, talebin yerine getirileceği tarihten ziyade talebin bankaya iletildiği tarih itibarıyla işlemeye başlar. Söz konusu hususu bankalara verilen otomatik ödeme talimatlarında da geçerli olacağını kabul edilmelidir. Nitekim burada mevduat sahibinin iradesi otomatik ödeme talimatını verdiği anda ortaya çıkmaktadır.

2.4.2. 10 Yıllık Sürenin Geçmesi

Mevduatın zamanaşımına uğraması için kanunda öngörülen on yıllık sürenin zamanaşımını kesen bir neden olmaksızın dolması gerekmektedir. Zamanaşımı süresi, mevduat sahibinin hesaba yönelik son işleminin yapıldığı gün itibaren işlemeye başlamaktadır. Önceki konu başlığında açıklanan, zamanaşımını kesen nedenlerin ortaya çıkması halinde ise on yıllık zamanaşımı süresi yeniden başlayacaktır.

2.4.3. Mevduat Sahibine Bildirim Yapılması ve İlan

BankK' nin 62. maddesinin ikinci fıkrasında, zamanaşımına uğrayan her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacakların banka tarafından hak sahiplerine ulaşılamaması

durumunda, mevduatın zamanaşımına uğradığına yönelik ilan yapılması hususu düzenlenmektedir. Kanunkoyucu, ilanın yapılmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesini BDDK' ye bırakmıştır. Yönetmeliğin 8. maddesinde, zamanaşımına uğrayan mevduata ilişkin yapılması gereken işlemler ayrıntılı olarak düzenlenmektedir. Bu hüküm çerçevesinde banka, bir takvim yılı içinde zamanaşımına uğrayan ve tutarı 50 Türk Lirası ve üzerindeki tutarda her türlü mevduatın hak sahipleri tarafından aranmaması durumunda Fona devredileceği hususunu, izleyen takvim yılının Ocak ayının sonuna kadar iadeli taahhütlü mektupla hak sahiplerini uyarmak zorundadır. Tutarı 50 Türk lirasından az olan mevduatta ise böyle bir zorunluluk öngörülmemektedir. Ancak bu kapsamdaki mevduat hesapları, Şubat ayının başından itibaren bankanın internet sitesinde liste halinde dört ay süreyle ilan edilir. Banka aynı zamanda söz konusu listenin kendi internet sitesinde ilan edildiği hususunu, Şubat ayının onbeşinci gününe kadar ülke genelinde yayım yapan ve ilan talebinin olduğu tarihte Basın İlan Kurumu listelerindeki tirajı en yüksek ilk beş gazeteden ikisinde iki gün süreyle ilan ettirir²².

Bankanın zamanaşımına uğrayan mevduata ilişkin yönetmelikte öngörülen yükümlülükleri yerine getirmemesi durumunda, mevduatı Fona devretmiş olsa dahi mevduat sahibine karşı sorumluluktan kurtulamaz. Konuya ilişkin 11. Yargıtay Hukuk Dairesinin bir kararı özetle şöyledir: Aynı bankada iki mevduat hesabına sahip olan davacı, mevduat hesaplarındaki paraları mevduat faiziyle birlikte talep etmektedir. Banka ise davacının bu talebini, mevduatın zamanaşımına uğramış olduğu gerekçesiyle geri çevirmektedir. Mahkemeye intikal eden davada, mahkeme, bankanın Yönetmeliğin 8. maddesinde düzenlenen ilan ve hak sahibini iadeli taahhütlü mektupla bildirim yapılmasına yönelik yükümlülüğünü yerine getirmemesi nedeniyle, mevduatın faiziyle beraber davacıya ödenmesine karar vermiştir. Bankanın temyize gitmesi neticesinde Yargıtay 11. Hukuk Dairesi aynı gerekçeleri ifade ederek, mahkemenin kararını usul ve kanuna uygun bularak hükmün onanmasına karar vermiştir²³.

2.5. Zamanaşımı Süresinin İşlemeye Başlaması, Kesilmesi ve Durması

2.5.1. Zamanaşımı Süresinin İşlemeye Başlaması ve Kesilmesi

Mevduata ilişkin zamanaşımı süresinin hangi tarihten itibaren işlemeye başlayacağı hususu, gerek BankK' de, gerekse Yönetmelikte açık bir şekilde ifade edilmektedir. BankK m. 62/I ve Yönetmelik m. 8/I hükümlerinde, her türlü mevduata ilişkin zamanaşımı süresinin, hak sahibinin son talebi, işlemi ve herhangi bir yazılı talimatı tarihinden itibaren işlemeye başlayacağı anlaşılmaktadır.

Mevduatın zamanaşımına ilişkin hükümlere bakıldığında, kanunkoyucunun, “her türlü mevduat” ifadesini kullanması nedeniyle, mevduatın vadeli, vadesiz veya ihbarlı olup olmadığı önemli değildir. Burada önemli olan mevduat sahibinin iradesini yansıttığı son işlemidir. Bunun dışında bankamatik kartları ile yapılan işlemlerin yanı sıra, alışveriş yapılması ve hatta kart bakiyesinin öğrenilmesi gibi durumlarda da mevduata ilişkin zamanaşımı süresi yeniden başlar. Mevduat hesabının internet bankacılığı yoluyla kullanılması da bu kapsamda

²² “Davalı banka tarafından söz konusu gazete ilanlarının 14.02.2007 ve 15.02.2007 tarihli Posta ve Sabah gazetelerinde ilan edildiği bildirilmiş ise de 14.02.2007 tarihli Sabah gazetesi getirilip söz konusu ilanın yapıp, yapılmadığı araştırılmış değildir. Dosyada mevcut gazetelerden birisi söz konusu ilanın yapıldığı 15.02.2007 tarihli Posta gazetesi ise de diğer gazete nüshası 14.02.2008 tarihli ve davayla ilgisi olamayacak Posta gazetesidir. Bu durumda mahkemece Yönetmeliğin 8.maddesinde öngörülen iki gazetede ilan koşulunun gerçekleşip gerçekleşmediğinin denetlenmesi gerektiğinden davacı vekilinin karar düzeltme isteminin kabulü ile Dairemizin 2009/7233 E, 2011/546 K sayılı onama kararının kaldırılarak yerel mahkeme kararının açıklanan nedenle bozulmasına karar vermek gerekmıştır”. Y. 11.HD. E. 2011/7761 K. 2011/12977 T. 13.10.2011 (Kazancı İçtihat Bankası).

²³ Y. 11. HD. E. 2010/5699 K. 2011/16732 T.9.12.2011 (Hukuktürk Hukuk Veri Tabanı).

değerlendirilmelidir. Mevduat sahibinin online olarak hesabını kontrol etmesi hususu da geniş yorumlanmalı ve bu erişimin bir işlem niteliğinde olduğu kabul edilmelidir. Tabi burada önemli olan husus hak sahibi tarafından erişimin sağlanıyor olması olmalıdır. Mevduatın zamanaşımına uğraması hak sahibinin aleyhine bir durum olduğu kadar, mevduatın işletilmesinden elde edilen gelir dolayısıyla bankanın da menfaatine uygun düşmemektedir. O halde, yetkisi olmayan kişilerce banka sistemi kullanılarak hesap sahibinin işlem yapmış gibi gösterilmesi zamanaşımını kesmeyecektir. Bu hususun dışında mevduat hesabına üçüncü kişilerce yapılan para aktarımlarının, mevduat sahibinin hesabını aradığı anlamına gelmeyeceğinden zamanaşımı işlemeye devam edecektir (Taşdelen, 2015, s. 760).

Mevduat zamanaşımı süresini yeniden başlatan her durum aynı zamanda zamanaşımını kesilmesi olarak ifade edilebilir. Zamanaşımının kesilmesi hallerinde daha önce işleyen zamanının ortadan kalktığı kabul edilmektedir. Borç ilişkilerine ilişkin genel esasları çerçevesinde zamanaşımı ya borçlunun ya da alacaklının bazı fiillerinden dolayı kesilir. Zamanaşımının borçlunun fiillerinden kaynaklandığı duruma borçlunun borcunu ikrar etmesi örnek verilebilir. Borcun zamanaşımına uğradıktan sonra borçlu tarafından açık ya da zımni olarak kabul edilmesi zamanaşımını kesmektedir (Eren, 2014, s. 1292 vd.). Zamanaşımının alacaklının fiillerinden dolayı kesilmesi durumları; alacaklının, alacağını dava yoluyla talep etmesi, icra takibinde bulunması, borçlunun iflasına katılması şeklinde örneklendirmek mümkündür. Mevduat zamanaşımına ilişkin kuralların özel bir kanun ile düzenlenmiş olması ve hukuki ilişkinin genel hükümlere göre farklı özellikler arz etmesi gibi nedenlerden dolayı, bankanın (borçlu) herhangi bir fiili tek başına zamanaşımını kesmemektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi mevduat sahibinin, mevduat ilişkisinden kaynaklanan bankaya karşı bir alacak hakkı bulunmaktadır. Yani bu ilişkinin alacaklı tarafı mevduat sahibi olan kişidir. O halde genel hükümlerde kabul edilen alacaklının fiilinden kaynaklı zamanaşımını kesen tüm nedenler burada da geçerli olacaktır.

2.5.2. Zamanaşımının Durması

Zamanaşımının durması, sürenin henüz hiç işlemeye başlamaması ya da sürenin işlemeye başlamasına rağmen bir takım hukuki gelişmeler neticesinde durması, ilerlememesi olarak ifade edilebilir (Eren, 2014, s. 1291). Mevduata zamanaşımının durmasına ilişkin kanunda herhangi bir özel hüküm bulunmamaktadır. O halde borç ilişkilerinde öngörülen genel zamanaşımı kurallarını dikkate almak gerekmektedir. TBK' nin "*zamanaşımının durması*" başlığını taşıyan 153. maddesinde söz konusu haller sıralanmaktadır. Söz konusu durumlarda zamanaşımı süresi işlemeye başlamaz, başlamışsa durur. Bunlar;

- a. Velayet süresince, çocukların ana ve babalarından olan alacakları için.
- b. Vesayet süresince, vesayet altında bulunanların vasiden veya vesayet işlemleri sebebiyle Devletten olan alacakları için.
- c. Evlilik devam ettiği sürece, eşlerin diğerinden olan alacakları için.
- d. Hizmet ilişkisi süresince, ev hizmetlilerinin onları çalıştıranlardan olan alacakları için.
- e. Borçlu, alacak üzerinde intifa hakkına sahip olduğu sürece.
- f. Alacağı, Türk mahkemelerinde ileri sürme imkânının bulunmadığı sürece.
- g. Alacaklı ve borçlu sıfatının aynı kişide birleşmesinde, birleşmenin ileride geçmişe etkili olarak ortadan kalkması durumunda, bu durumun ortaya çıkmasına kadar geçecek sürece.

Zamanaşımını durduran sebeplerin ortadan kalktığı günün bitiminde zamanaşımı kaldığı yerden işlemeye devam eder.

Banka ile müşteri arasındaki ilişkinin genel borç ilişkisine göre özel bir yapıya sahip olması nedeniyle, yukarıda zamanaşımının durması sonucunu doğuran hallerin genel olarak bu ilişkide kendini göstermeyeceği açıktır. Ancak ihtimaller dâhilinde olan şu hususa dikkat çekilebilir; Örneğin, Türkiye’ de şubesi olan yabancı bir bankanın, Türkiye’deki müşterilerine mevduat alacaklarını ödemedi, şubesini kapatması durumunda, o mevduata ilişkin zamanaşımı duracaktır (Çeker, 2004, s. 335). Çünkü TBK m.153/1-f hükmü kapsamındaki alacağın, Türk mahkemelerinde ileri sürülme imkânı ortadan kalkmış olmaktadır. Diğer bir husus ise bankada çalışan personele ait olan mevduata ilişkin zamanaşımı süresinin, iş sözleşmesi süresince durup durmayacağı meselesidir. Doktrinde bir kısım yazarlar, banka çalışanların, çalıştıkları banka nezdindeki mevduatlarının TBK m. 153/1-d hükmü kıyasen uygulanarak, çalışılan süre boyunca zamanaşımının işlemeyeceğini ifade etmektedirler (Çeker, 2004, s. 334; Rüzgar, 2007, s. 76). Oysa TBK’ nin zamanaşımının durması hallerinin sayıldığı ilgili hükmü incelediğinde, söz konusu hükmün ev hizmetlerinde, hizmetlilerin hizmet süresince hak ettikleri alacaklara ilişkin olduğu görülmektedir. Banka mevduatı ilişkisinin çok özellik arz etmesi ve hükmün açık açık ev hizmeti işleri için geçerli olduğunun ifade edilmesi nedenlerinden dolayı kanımca banka çalışanlarının aynı bankadaki mevduat hesaplarına uygulanmaması gerekir.

Mevduata ilişkin zamanaşımı süresinin işlemeye başladıktan sonra durmasına neden olan hususlardan diğeri de, hesaba yetkili mercilerin kararı ile bloke konulmasıdır. Bu husus Yönetmeliğin 9. maddesinin üçüncü fıkrasında; “ Yetkili merciler tarafından üzerine bloke konulan hesaplarda zamanaşımı süresi blokenin konduğu tarihte durur. Zamanaşımı süresi, hesaptaki blokenin kaldırıldığı tarihten itibaren işlemeye devam eder.” şeklinde ifade edilmektedir. Gerçekten hesabın haczedilmesi, mahkeme veya savcılık kararı ile mevduat hesabına tedbir veya el konulması durumlarında mevduat sahiplerinin, mevduat üzerindeki tasarruf yetkileri kısıtlanmış olmaktadır (Alıcı, 2007, s. 722). Bu durumlarda mevduat sahibinden mevduata ilişkin bir işlem yapması beklenemeyeceğinden, bu süre zarfında mevduata ilişkin uygulanan zamanaşımı süresinin durması dürüstlük kuralının da bir gereğidir. Hemen belirtmek gerekir ki, mevduat üzerindeki blokenin kalkmasıyla beraber, mevduat sahibinin işlem yapma yetkisindeki kısıt kaldırılmış olduğundan zamanaşımı süresi kaldığı yerden işlemeye devam eder.

2.6. İspat Sorunu

2.6.1. Genel Olarak İspat

İspat, bir konunun gerçekliğini veya yanlışlığını, delillerle ortaya konulması olarak ifade edilir. Yargılama hukukunda ise, dava konusu istem ile ilgili hukuki sonucu öngören hukuk normundaki olayın gerçekleştiği ya da gerçekleşmediği hakkında hâkimde kanaat oluşturmak amacıyla inandırma eylemi olarak nitelendirilmektedir (Yılmaz, 2005, s. 323). Hukukta ispat ile ilgili genel kural, kanunda aksi öngörülmedikçe, iddia eden tarafın iddiasını ispat etmesidir. Nitekim 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’ nun 190. maddesinde bu husus şu şekilde ifade edilmektedir:

“(1) İspat yükü, kanunda özel bir düzenleme bulunmadıkça, iddia edilen vakıya bağlanan hukuki sonuçtan kendi lehine hak çıkaran tarafa aittir. (2) Kanuni bir karineye dayanan taraf, sadece karinenin temelini oluşturan vakıya ilişkin ispat yükü altındadır. Kanunda öngörülen istisnalar dışında, karşı taraf, kanuni karinenin aksini ispat edebilir.”

2.6.2. Zamanaşımının İspatı

2.6.2.1. Genel Borç İlişkilerinde Zamanaşımının İspatı

Zamanaşımının ispatında genel ispat kuralları geçerlidir. Borç ilişkilerinde, borcun zamanaşımına uğraması hiç şüphesiz borçlu lehine bir durumdur. O halde zamanaşımı ile borç ilişkisinin sona ermesinde (nispi olarak) menfaati bulunan borçlunun zamanaşımı def' inde bulunması gerekmektedir. Hâkim, borcun zamanaşımına uğramasını re' sen dikkate alamaz. Genel borç ilişkilerinde zamanaşımının, alacağın muaccel olduğu gün itibariyle işlemeye başlar. Ancak alacağın muacceliyeti ihbar ya da belirli bir vade şartına bağlanmışsa zamanaşımı alacaklının borçludan alacağını talep etmesi ya da belirlenen vadenin gelmesiyle işlemeye başlar (Eren, 2014, s. 1285). Alacağın vadesinin henüz gelmediği ya da ihbarın yapılmamış olması durumlarında, borçlunun zamanaşımı def'isine karşılık alacaklının zamanaşımı süresinin henüz işlemeye başlamadığını ispat etmesine gerek yoktur. Burada zamanaşımı def'isinden yararlanacak olan taraf borçludur ve borçlu lehine sonuç doğuracak olayları ispat etmedikçe bundan yararlanamaz.

2.6.2.2. Mevduata Uygulanan Zamanaşımının İspatı

Mevduata uygulanan zamanaşımı kurallarının genel zamanaşımına ilişkin kurallardan ayrılarak, teknik anlamda bir zamanaşımı görüntüsünde olmadığını daha önce ifade etmiştik. Mevduat zamanaşımının ispatında da yine genel ispat kurallarının dışına çıkmadığı görülmektedir.

Yargıtay'ın 1997 yılından itibaren istikrarlı olarak verdiği karara göre, mevduatın zamanaşımına uğraması için kanunda öngörülen 10 yıllık sürenin sessiz geçirilmesi yeterli değildir. Önceki konularımızda ayrıntılı olarak ifade ettiğimiz yönetmelikle düzenlenen hak sahibinin mektupla bilgilendirilmesi ve ilan gibi ek şartların usulüne uygun olarak banka tarafından yerine getirilmesi öngörülmektedir. Yargıtay, bu şartların yerine getirilip getirilmediği hususunu banka tarafından ispat edilmesini istemektedir (Battal, Mevduat Zamanaşımı Konusundaki Mevzuatın ve Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, 2007, s. 10 vd.). Yine Yargıtay' a taşınan bir uyuşmazlıkta davalı 1973 ve 1978 yıllarında, aynı bankada iki mevduat hesabı açtırmıştır. Mevduat sahibi hesapları açtıktan sonra 2007 yılına kadar mevduata yönelik herhangi bir işlem yapmadığı anlaşıldığından yerel mahkeme tarafından davanın reddine karar verilmiştir. Yargıtay somut uyuşmazlıkla ilgili olarak; her ne kadar son işlem üzerinden 34 ve 29 yıl geçmiş olmasına rağmen hak sahibine mektup gönderilmesi ve buna bağlı olarak müracaat olmadığı takdirde bu mevduatın TMSF' ye devredilmesi ve bu hususun mevduatın bulunduğu banka tarafından kanıtlanması gerektiğini ifade ederek, yerel mahkeme kararını bozmuştur²⁴. Görüldüğü gibi mevduatın 10 yıl boyunca hak sahibi tarafından aranmaması, mevduatın zamanaşımına uğraması için yeterli görülmemekte ayrıca bankanın gerekli usuli işlemleri yaptığını kanıtlaması gerekmektedir. Bu durumda ise bankanın belge saklama yükümlülüğü için öngörülen 10 yıllık süre ile ilgili birtakım ispat sorunları ortaya çıkmaktadır. Bankaları belge saklama yükümlülüğü süresinin aşan sürelerle sorumlu tutmak hiç şüphesiz adalet duygusunu sarsacak sonuçların ortaya çıkmasına neden olabilecek niteliktedir.

²⁴ Y.11.HD. E. 2008/8695 K. 2010/154 T. 11.1.2010 (Hukuktürk Hukuk Veri Tabanı).

2.6.2.3. Bankaların Belge Saklama Yükümlülüğünün Süresine Bağlı Olarak Ortaya Çıkan İspat Sorunu

Mevduat zamanaşımına ilişkin en önemli hukuki sorunlardan biri de, mevduat hesabının açılmasının üzerinden on yılı aşkın bir süre geçmesi nedeniyle, bankaların karşılaştıkları ispat sorunudur (Şit İmamoğlu, 2015, s. 178). Türk Ticaret Kanunu' nun 82. maddesi ile aynı düzenleme niteliğinde olan BankK' nin 42. madde hükmü çerçevesinde, bankaların belge saklama yükümlülüğü on yıl ile sınırlandırılmıştır. Mevduat hesabının, hak sahibi tarafından yazılı bir belge (hesap cüzdanı vb.) ile ispat edildiği durumlarda, Yargıtay bankadan da mevduatın ödenmiş olduğunu yazılı bir belge ile ispat etmesini istemektedir²⁵. Yargıtay' ın konuya ilişkin bu görüşünü, mevduat sahibinin yazılı bir belge ile mevduata ilişkin bir alacağının olduğunu ispat ettiği durumlarla sınırlamak gerekmektedir. Aksi halde banka, mevduat hesabının bulunduğunu iddia eden kişilerin haksız talepleriyle karşı karşıya kalma tehlikesi altına girecektir.

Mevduat sahibinin, bankaya on yıllık zamanaşımı süresinin sona ermesinden sonra başvurması halinde banka, mevduatın zamanaşımına uğrayarak Fona devredildiğini eski mevduat sahibine bildirerek, talebini reddeder. Ancak banka bu durumda, Yönetmelikte yer alan; hak sahiplerine iadeli taahhütlü mektupla yapılan hatırlatma ve ilan yükümlülüklerini yerine getirdiğini ispat etmek zorundadır. Bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde, on yıllık belge saklama yükümlülüğü sona ermiş olsa dahi mevduatın zamanaşımına uğramadığı kabul edilerek, banka bu hususta yükümlülük altına girer. Yargıtay içtihatlarıyla bankalara yüklenen bu sorumluluk doktrinde haklı olarak eleştirilmektedir (Battal, Mevduat Zamanaşımı Konusundaki Mevzuatın ve Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, 2007, s. 23 vd.). Yukarıda ifade edilen hususu bir örnek içerisinde açıklamak gerekirse, ortaya hukuka duyulan güveni sarsacak bir takım sorunlar çıkacağı görülmektedir. Örneğin, (A) kişinin (B) bankasında mevduat hesabı bulunmaktadır. (A)' nın mevduat hesabına yönelik son işleminin üzerinden on yıl geçmiş ve banka tarafından (A)' ya iadeli taahhütlü mektupla mevduatın aranmaması halinde zamanaşımına uğrayarak Fona devredileceği hususu hatırlatılmıştır. Gerekli ilanların da yapılmasının ardından mevduat hesabındaki para Fona devredilmiştir. Vefat eden (A)' nın tek çocuğu olan (C) mevduatın zamanaşımına uğramasından kırk yıl sonra, babasından kendisine miras olarak kalan köy evindeki bir sandığın içinde (B) bankasına ait bir hesap cüzdanı olduğunu fark eder. (C), hesabın akıbetini öğrenmek için bankaya gittiğinde, banka çalışanları tarafından kendisine, banka kayıtlarında böyle bir hesabın bulunmadığını ve böyle bir hesap geçmişte mevcutsa bile çoktan zamanaşımına uğrayarak Fona devredildiği açıklamasını yapar.

Yukarıda ifade edilen uyuşmazlığın mahkemeye taşındığını kabul ettiğimizde, Yargıtay içtihatları doğrultusunda, bankadan mevduatın zamanaşımına uğradığını ve gerekli usul işlemlerinin yapılarak Fona devredildiğini ispatlaması istenmektedir. Bankaların, belge saklama süresinin 10 yıl olduğundan, mevduatın zamanaşımına uğraması neticesinde mevduatın Fona devredildiğini gösteren belgenin saklama süresinin bile üzerinden 20 yıl geçtiği görülecektir. Bu konuda hukuki uyuşmazlıkların örnek olayın da üzerinde bir süre ile bankalara bu yükümlülüğün getirilmesi sonucu doğuracağı açıktır.

²⁵ Y. 11.HD. E. 2010/5699 K. 2011/16732 T. 9.12.2011 (Kazancı İctihat Bankası) ; Y. 11HD. E. 2014/5104 K. 2014/10992, T. 10.6.2014 (<https://emsal.yargitay.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/GelismisDokumanAraServlet>) E.T. : 04.04.2017.

2.7. Konuya İlişkin Özel Hususlar

2.7.1. Küçükler Adına Açılan Mevduat Hesaplarında Zamanaşımı Süresinin Hesaplanması

Küçükler adına açılan mevduat hesabı, banka ile küçük adına hesap açtırmak isteyen kişi arasında yapılan sözleşme ile açılmaktadır. Bu sözleşme küçüğün yararlanması amacıyla yapıldığından üçüncü kişi yararına yapılan sözleşme kapsamına girmektedir. Ayrıca küçük adına üçüncü kişilerin mevduat hesabı açması, yasal işlem olarak bağışlama kapsamına girmektedir (Güney, 2011, s. 52, 53). Küçük yararına mevduat hesabı açan kişi, küçüğün anne babası olabileceği gibi herhangi bir üçüncü kişi olması da mümkündür.

Bankalarda küçükler adına açılan mevduat hesaplarını iki ihtimale göre ayrı ayrı değerlendirmek gerekmektedir. Bunlarda birincisi, küçük adına açılan ve bu hesabı kullanım yetkisinin yalnızca küçüğe tanındığı hesaptır. İkincisi ise, hesabın küçük için açılmasının yanı sıra, hesabı açan kişiye de işlem yetkisinin tanındığı hesap olarak ifade edilebilir. İkinci ihtimalde, küçük adına açılan mevduat hesabına ilişkin zamanaşımı kuralı, reşitler için açılan mevduat hesaplarındakilerle aynıdır. Diğer taraftan, mevduat hesabında işlem yapma yetkisi yalnızca küçüğe tanınmışsa, bu mevduata ilişkin zamanaşımı süresi, küçüğün ergin olduğu tarihten itibaren işlemeye başlar (Yönetmelik m. 9/3). Bu hususu bir örnekle açıklamak gerekirse, örneğin babası tarafından 3 yaşındaki çocuğu adına ve yalnızca kendisine ödeme yapılmak kaydıyla açılan bir banka hesabındaki mevduata ilişkin zamanaşımı süresi, mahkeme yoluyla erginlik halleri saklı kalmak şartıyla, çocuğun 18 yaşını doldurduğu gün itibarıyla işlemeye başlar. Yani mevduat 15+10 = 35 yıl aranmaz ise gerekli işlemlerin ardından zamanaşımına uğrayarak Fona devredilecektir.

2.7.2. Bankalarda Unutulan/Bırakılan Kasa Fazlası Paraların Durumu

Türkiye’ de faaliyette bulunan 34 mevduat bankasının yurtiçinde toplam 10854 adet şubesi bulunmaktadır²⁶. Dolayısıyla ülkemizde bankaların açık olduğu her gün binlerce hatta milyonu aşkın işlemin yapıldığı düşünülecek olursa, yapılan işlemlerde unutulan ya da bırakılan paraların (kasa fazlası paralar) mevduat olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği ve dolayısıyla zamanaşımı kapsamına girip girmeyeceği hususu karşımıza çıkmaktadır.

Battal’ a göre, kasa fazlası paralar ile bankada sahihsiz bulunan paranın belirli bir kişiye ait olmaması nedeniyle, haklı olarak bu paraların bankanın malvarlığına dahil olduğu düşünülse de, mevduata uygulanan zamanaşımı kurallarının bankaların sebepsiz olarak zenginleşmesini önlemek olduğundan bu paraların Fona devredilmesi gerekmektedir (Battal, Mevduat Zamanaşımı Konusundaki Mevzuatın ve Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, 2007, s. 32). Yazar konuya ilişkin zamanaşımında beklenilmesi gereken süre ve ilandan bilinçli olarak bahsetmemiştir. Zira kasa fazlası paraların belirli bir şahsa ait olmaması ve genellikle de çok küçük miktarlarda olmamasından dolayı zamanaşımı süresinin beklenmesi ve ilgililerin haberi olması için öngörülen ilanların yapılmasına gerek yoktur.

Alıcı’ ya göre mevduata ilişkin zamanaşımı sürelerinin başlangıcı talep, işlem ve talimatın yapılmasına bağlanmaktadır. Bunlar belirli bir şahsın iradesiyle ilgilidir. Bu nedenle zamanaşımının bankanın mülkiyetine geçmeyen para ve emanetler için öngörülmektedir. Kasa fazlası paralar ise bankanın mülkiyetine geçmektedir. Bu nedenle kasa fazlası bu paraların zamanaşımına uğrayacağı kabul edilen alacaklar kapsamına girmediği ifade edilmektedir

²⁶ Mevduat bankalarının 04.04.2016 tarihinde kayıtlı yurtiçi şube sayısı, https://www.tbb.org.tr/modules/banka-bilgileri/banka_sube_bilgileri.asp (Erişim Tarihi : 04.04.2018).

(Alıcı, 2007, s. 718, 719). Yazar, kasa fazlası paraların zamanaşımına tabi olmayacağını ifade etmekle birlikte, bu paraların Fona devredilip devredilmeyeceği hususunda fikir beyan etmemektedir.

Kanımca, mevcut kanuni düzenlemeler çerçevesinde kasa fazlası paraların mahiyeti gereği mevduat olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Mevduat ilişkisi, mevduat sahibi lehine bir alacak hakkı tanımaktadır. Mevduat sözleşmesi aynı zamanda rızai bir sözleşmedir. Bankalarda unutulmuş ya da küçük meblağlarda olmasından dolayı, tarafların bırakılan paralar ile ilgili sözleşme yapma niyeti bulunmamaktadır. Tüm bu hususlar göz önüne alındığında, bu paraların mevduat kapsamı dışında kaldığı sonucuna ulaşılabilir. Daha önce ifade edildiği gibi, mevduata uygulanan özel zamanaşımı kuralları nedeniyle, zamanaşımına uğrayan mevduatın Fona aktarılmasındaki temel gerekçe; bankalara duyulan güvenin kaynağının devlet olması ve bankaların bu kapsamda sebepsiz zenginleşmesinin önlenmesi düşüncesidir. Kanımca, bankalarda unutulmuş ya da bırakılan kasa fazlası paraların Fona devredilebilmesi için, konuya ilişkin özel bir düzenlemenin bulunması gerekmektedir.

2.8. Mevduat Zamanaşımının Sonuçları

2.8.1. Genel Olarak

Zamanaşımına uğrayan mevduat, gerekli usuli işlemlerin tamamlanmasının ardından Fona devredilmektedir. Daha önce ifade edildiği gibi, mevduat ilişkisinde, mevduat sahibi lehine bir alacak hakkı doğmaktadır. Alacak ilişkilerine uygulanan genel zamanaşımında, borcun zamanaşımına uğraması neticesinde söz konusu alacak borçlunun mülkiyetine geçmektedir. Oysa mevduata ilişkin zamanaşımında, zamanaşımına uğrayan meblağ, borçlu konumunda bulunan banka yerine devlete intikal etmektedir. Mevduata uygulanan zamanaşımının teknik anlamda bir zaman aşımı niteliğinde olmaması nedeniyle, zamanaşımı için öngörülen on yıllık sürenin geçmiş olması tek başına yeterli görülmemektedir. Ayrıca yönetmelikle mevduatın bulunduğu banka ve Fona bir takım yükümlülükler getirilmiştir. Çalışmamızın önceki bölümlerinde de ifade edildiği gibi, bankanın ve Fonun Yönetmeliğin 9. maddesi kapsamında mevduat sahibini bilgilendirme ve mevduatın hak sahiplerince aranmadığı takdirde zamanaşımına uğrayacağı hususunun ilanı, öngörülen prosedür takip edilerek yerine getirilmesi zorunluluk arz etmektedir. Gerekli işlemlerin tam ya da eksik yapılması durumunda, yükümlülüğünü yerine getirmeyenlerin mevduat sahibine karşı sorumlulukları ortaya çıkacaktır.

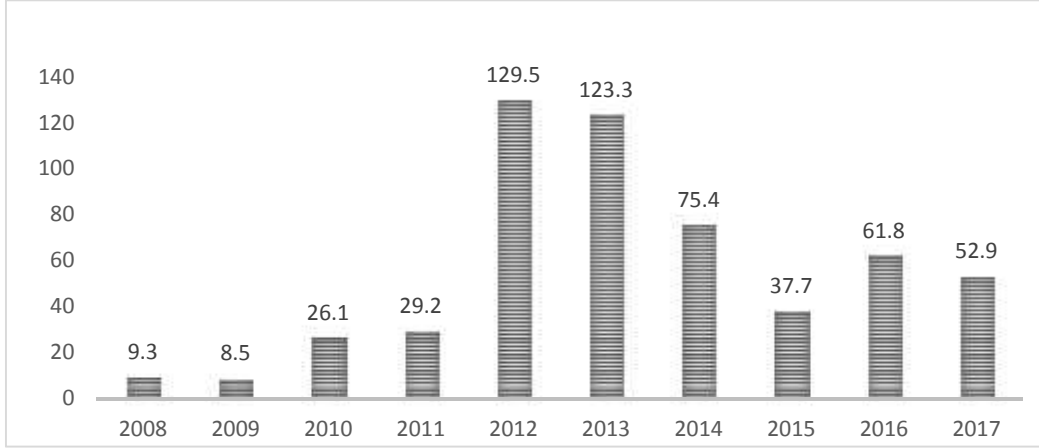
2.8.2. Mevduatın Fon'a Devri

Bankanın, mevduatın zamanaşımına uğrayacağı hususunu hak sahiplerinin adreslerine gönderilen iadeli taahhütlü mektup ile bildirmesi, sonrasında banka ve Fonun internet sitelerinde dört ay süreyle ilan edilmesi ile ilan tarihinde tirajı en yüksek beş gazetenin ikisinde iki gün süreyle duyurulması neticesinde hala aranmayan mevduat zamanaşımına uğrayarak Fona gelir kaydedilir²⁷. Zamanaşımına uğrayan mevduat faiziyle beraber Fonun TCMB' deki ya da Fon Kurulu tarafından belirlenecek banka nezdindeki hesaplarına devredilir.

Bankalar, mevduatı zamanaşımına uğrayan mevduat sahiplerine, gerekli ilan ve bildirimler için öngörülen süreler tamamlandıktan sonra, mevduatın zamanaşımına uğradığı yılı takip eden takvim yılının Haziran ayının onbeşinci gününe kadar hak sahibi tarafından

²⁷ TMSF' nin gelirleri arasında zamanaşımına uğrayan mevduatlar da girmektedir. “ Fonun gelirleri, Kanunun 62 nci maddesine göre zamanaşımına uğrayan mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklardan...oluşur” <http://www.tmsf.org.tr/gelirler.tr> (Erişim Tarihi : 04.04.2017).

aranmayan mevduatı işleyen faiziyle beraber, Haziran ayının sonuna kadar Fonun TCMB’ deki hesabına ya da Fon Kurulu tarafından belirlenen banka hesaplarına devreder (Yön m. 9). Görüldüğü gibi mevduat, zamanaşımı süresi olan on yılın dolmasının ardından hemen fona devredilmez. Gerekli işlemlerin yapılması (iadeli taahhütlü mektupla bildirim ile gazete ve internet sitesinde listelerin ilan edilmesi) yaklaşık altı ay sürmektedir. Yani bu durumda banka, on yıllık süre dolduktan sonra, mevduatın fona devredilmesi tarihine kadar mevduatı işletebilir. Ancak banka, Haziran ayının sonuna kadar zamanaşımına uğrayan mevduatı Fona devretmez ise, mevduatı daha sonra gecikme faiziyle birlikte devretmek zorunda kalır (Yasan, 2001, s. 340).

Şekil 1: 2008-2017 yılları arasında zamanaşımına uğrayarak Fona devredilen Türk Lirası Miktarı (Milyon TL) Kaynak: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu: <http://www.tmsf.org.tr/zaman.asimi.mevduat.tr>

Yukarıda bulunan grafikte 2008 ile 2017 yılları arasında zamanaşımına uğrayarak Fona gelir kaydedilen Türk Lirası cinsindeki mevduatın miktarı yer almaktadır. 2012 ve 2013 yıllarında göze çarpan büyük artışın nedeni olarak 2000- 2001 yıllarında yaşanan bankacılık krizi sonrasında, kapanan bankalardaki küçük mevduat miktarlarının sahiplerince önemsenmemiş olması gösterilmektedir (Gündoğdu, 2017, s. 104).

3. SONUÇ

Hukukun genel prensipleri arasında yer alan kurallardan birisi olan zamanaşımı kuralı, banka mevduatı ilişkilerinde farklı bir hukuki yapıda ortaya çıktığı görülmektedir. Nitekim, zamanaşımına uğrayan borcun, borçlunun mamelekinde kalacak şekilde ortadan kalkması kuralı, mevduat ilişkilerinde geçerli değildir. Zamanaşımına uğrayan mevduat, mevduat sahibine ulaşımla çabalarından sonra (10 yıl) borçlu olan bankanın malvarlığı yerine TMSF’ nin malvarlığına dâhil olmaktadır. Bu hususun, genel zamanaşımı kuralından ayrılmasının gerekçesi olarak, bankalara duyulan güvenin nedeni devlete duyulan güvenden kaynaklanması olarak ifade edilmektedir. Mevduat zamanaşımı kurallarının genel zamanaşımı kurallarından ayrılması hususu, bu kurumun dolaylı olarak kamu yararına olacak şekilde sonuç doğurması ve bu kuralın özel bir kanunla düzenleme altına alınması dikkate alındığında esas olarak yerinde olduğu söylenebilir. Ancak daha önce de ifade edildiği gibi bankaların zamanaşımına uğrayan mevduatın ispatının, kanuni evrak saklama süresi sınırının üzerinde bir süreyle ispat yükü altında bırakılması hukuki güvenliği sarsacak niteliktedir. Her ne kadar banka verilerinin fiziki evraklardan başka elektronik ortamda da saklanabiliyor olması bu sorunun ortaya çıkmasına engel olabilecek nitelikte olsa da, geçmişte bankaların bu sorunla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir.

Hukuki yapı itibariyle BankK' nin mevduat zamanaşımını düzenleyen 62. hükmü esas itibariyle mevduat sahibinin ölümü, kendisine ulaşılamaması (gaiplik gibi) ya da mevduatın bankada unutulması gibi durumlarda ortaya çıkan bir zamanaşımı kuralından ziyade bankalara yüklenen bir yükümlülük olarak ifade edilebilir. Nitekim doktrinde de ilgili maddenin teknik anlamda bir zamanaşımı kuralı olmadığı tartışmasız olarak kabul görmektedir. Her ne kadar mevduat zamanaşımını düzenleyen hükümler hukuken korunması gereken bir amaca hizmet ediyor olsa da, kanımca BankK' nin “Zamanaşımı” başlığını taşıyan 62. maddesinin hukuki yapı ve sonuçları anlamında zamanaşımı kurallarının dışına çıkması nedeniyle farklı bir hukuki kurum şeklinde düzenlenmesi yerinde olur. Bu anlamda ilgili hüküm “Aranmayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacakların Fona Devri” başlığı altında birinci ve ikinci fıkralar birleştirilerek ve hükmün içindeki zamanaşımı ifadesi kaldırılmak suretiyle: “ Bankalar nezdlerindeki mevduat, katılım fonu, emanet ve alacakların hak sahibinin en son talebi, işlemi, herhangi bir yazılı talimatı tarihinden başlayarak on yıl içinde aranmayanlar, hak sahibine ulaşılamaması halinde yapılacak ilanı müteakiben Fona devredilerek Fona gelir kaydedilir” şeklinde olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akçay, E. (2009). *Türk Borçlar Kanunu' na Göre Zamanaşımı*. İstanbul: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Akıncı, Ş. (2015). *Borçlar Hukuku Bilgisi Genel Hükümler*. Konya: Sayram Yayınları.
- Alıcı, Y. (2007). *Bankacılık Kanunu Şerhi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Ayan, M. (2015). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Konya: Mimoza Yayınları.
- Basın İlan Kurumu*. (2018, 4 4). <http://www.bik.gov.tr/kurumsal/hakkimizda/>:
<http://www.bik.gov.tr> adresinden alındı
- Battal, A. (2001). *Güven Kuruluşu Nitelendirmesi Işığında Bankaların Hukuki Sorumluluğu*. Ankara: Batider Yayınları.
- Battal, A. (2007). *Bankacılık Kanunu Şerhi* (2 b.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Battal, A. (2007). Mevduat Zamanaşımı Konusundaki Mevzuatın ve Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi. *BTHAE Banka Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu*. Ankara.
- Çeker, M. (2004). *Hukuki Yönüyle Banka Mevduatı*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Eren, F. (2014). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (11 b.). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Gerekçe. (2005). *Bankacılık Kanunu Tasarısı ve Avrupa Birliği Uyum ile Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/1007)*. Ankara: Resmi Gazete.

- Günay, C. İ. (2015). *Türk Borçlar Kanunu Şerhi*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Gündoğdu, A. (2017). *Bankacılık Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Güney, A. (2011). *Banka İşlemleri*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Hukuktürk Hukuk Veri Tabanı*. (2017). Hukuktürk: <http://www.hukukturk.com/> adresinden alındı
- İnan, A. N., & Yücel, Ö. (2014). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Kaplan, İ. (1994). Banka Hesabı Türleri, Hesap Sahibinin ve Hesap Türünün Tayininde Uygulanacak Kurallar. *Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 273-289.
- Karacan, A. İ. (1987). *Bankacılık Hukuku*. Ankara: Yapı Kredi Bankası Yayınları.
- Kazancı İçtihat Bankası*. (2017). Kazancı Hukuk Otomasyon: <https://www.kazanci.com.tr/> adresinden alındı
- Kılıçoğlu, M. (2015). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (19 b.). Ankara: Turhan Kitabevi.
- Küney, H. (1986). *Banka Tekniği* (5 b.). Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları.
- Musielak, H., & Hau, W. (2013). *Grundkurs BGB* (13 b.). München: Verlag C. H. Beck.
- Oğuzman, K., & Öz, T. (2016). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (14 b., Cilt 1). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Pulaşlı, H., & Korkut, Ö. (2014). *Temel Hukuk*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Reisoğlu, S. (2007). *Bankacılık Kanunu Şerhi*. Ankara: Yaklaşım Yayınları.
- Rüzgar, Y. (2007). Mevzuat, Yargıtay Kararları ve Doktrin Işığında Mevduat Zamanaşımının Değerlendirilmesi Mevduatın İade Edilmemesinin Hukuki Sonuçları. *Bankacılar Dergisi*(63), 71-96.
- Şit İmamoğlu, B. (2015). Mevduatta Zamanaşımı. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, XXXI(1), 163-186.
- Takan, M., & Acar Boyacıoğlu, M. (2013). *Bankacılık*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Taşdelen, S. (2015). *Bankacılık Kanunu Şerhi* (Cilt 1). Ankara: Adalet Yayınevi.

Tekinalp, Ü. (2009). *Ünal Tekinalp' in Banka Hukukunun Esasları* (2 b.). İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Yasan, M. (2001). *Türk Banka Hukukunda Mevduat*. Yök Tez Arşivi .

Yazıcı, M. (2015). *Bankacılığa Giriş*. İstanbul: Beta Yayınevi.

Yılmaz, E. (2005). *Hukuk Sözlüğü* (3 b.). Ankara: Seçkin Yayınları.